

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

1. LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Klinika Dětského a Dorostového Lékařství VFN

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Akademický rok 2016/17

Studijní obor: Nutriční terapeut

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta

Název práce: Fyziologická výživa kojenců a batolat

Jméno autora: Anežka Fialová

Jméno oponenta: odb. as. MUDr. Nabil El-Lababidi

Rozsah absolventské práce (počet stran, přílohy) :

Předložená práce má 77 stran. Celkem 63 stran je věnováno zpracování vlastního tématu a zbývajících 14 pak zahrnuje rejstřík, seznam použitých zkratk a použité literatury. V práci je celkem 29 tabulek, 21 grafů a 2 obrázky.

Názor oponenta na aktuálnost tématu:

Volbu tématu považuji za velmi aktuální a zdařilou. Výživu dítěte obstarává každý rodič a rodiče vždy chtějí pro své dítě jen to nejlepší.

Hodnocení struktury (členění) bakalářské práce:

Prezentovaná práce je rozdělena do dvou základních částí a to teoretické a praktické. Vlastní teoretické části předchází krátký úvod do problematiky a stručné vytyčení cílů, které si autorka uložila. Samotná teoretická část je rozdělena na 4 části. V první části se autorka stručně věnuje hodnocení stravy výživy se zaměřením na dětský věk. Druhá část se věnuje kojeneckému období, kde postupně podrobně rozebírá laktaci, složení mateřského mléka, zásady kojení a alternativní způsoby kojení. Dále popisuje autorka možnosti skladování mateřského mléka, výhody kojení jak pro kojící matku tak i pro dítě a kontraindikace kojení. Součástí této části je i popis vybraných organizací, které se zabývají podporou kojení, a probírá možnosti náhrady kojenecké výživy a možné potíže s krmením. Na závěr této části se autorka zaměřuje na zavádění nemléčných příkrmů a věnuje se problematice rizika rozvoje potravinových alergií. Ve třetí části se autorka zaměřuje na výživu batolat vč. ideálního složení batolecí stravy a probírá problematiku alternativní výživy. Závěrem se autorka věnuje problematice batolecí obezity a uvádí vzorový jídelníček pro batole. V poslední teoretické části rozebírá autorka jednotlivé složky stravy se zaměřením se na jejich podíl na funkci a rozvoj organismu a projevy nedostatku jednotlivých složek a závěrem se věnuje problematice prebiotik, probiotik a synbiotik.

Autorka poté plynule přechází do praktické části, kde na začátku vytyčuje cíle své práce a přehledně uvádí hypotézy, které by chtěla prokázat. Následuje popis metodiky práce včetně uvedení vypracovaného dotazníku a použitého softwaru a plynule přechází do popisu výsledků dotazníkového šetření vč. tabulkového a grafického znázornění jednotlivých výsledků. Po přehledné diskuzi ve které autorka souhrně popisuje cíle práci, jejich dosažení a interpretaci výsledků přechází na vše shrňující závěr, který hodnotí přínos prezentované práce.

Hodnocení odborné úrovně práce (podle částí, kapitol):

Jak již bylo uvedeno výše, práce je rozdělena do dvou základních částí a to části teoretické a praktické. Teoretická část je postupně věnována podrobnému popisu hodnocení výživového stavu, kojeneckému období, výživě batolat a společným aspektům výživy kojenců a batolat. Jednotlivé kapitoly jsou logicky seřazené, jsou zpracovány poměrně obsáhle a jsou obohaceny o řadu tabulek, grafů a obrázků.

Samotná praktická část je dobře koncipována a zpracována. Vytýčení cílů práce je jednoznačné, stejně jako vyslovené hypotézy, které jsou stručné a jasné. Použitý dotazník je dobře koncipovaný a pokrývá základní aspekty autorčiny práce. Diskuze je přehledná a logicky konstruovaná.

Práce jako taková je výborně koncipovaná a detailní i v teoretické rovině. O to více zamrzí některé nepřesnosti a nedostatky. Při popisu hodnocení výživy u dětí uvádí autorka percentilové grafy hmotnosti. Přesnější je u dětí použití percentilů hmotnosti vztažených k tělesné délce, resp. výšce dítěte a od 2 let věku přechod na BMI. Autorka si také protiřečí, kdy na začátku uvádí, že výlučné kojení se doporučuje do 4 měsíců věku a dle stavu event. do 6 měsíců ale později v práci již uvádí správný údaj, a to je 6 měsíců výlučného kojení. Také zavádění příkrmů od ukončeného 4. měsíce života není zcela platné jelikož dle aktuálních doporučení se to vztahuje na děti uměle živěné, u kojeneckých se doporučuje až od 6. měsíce věku. Autorka si místy protiřečí i v rámci jednoho odstavce, kdy uvádí, že odstříkávání po kojení není nutné ale v následující větě popisuje metody odstříkávání, když zůstane mléko v prsu po kojení? Dále popisuje autorka, že láhev by se ideálně neměla používat ale zároveň uvádí, že se tomu v některých případech nevyhneme. Autorka však neuvádí o jaké případy se jedná. Obdobně je uvedeno zcela správně, že hepatitida B u matky není kontraindikací kojení po zajištění dítěte. Zcela jistě by bylo na místě uvedení metody prevence nákazy u novorozence. Při zavádění náhradních kojeneckých výživ autorka opominula zcela zmínit, proces adaptace kravského mléka, ze kterého se vyrábí většina formulí a zdůraznit rodíl ve stupni adaptaci počátečních a pokračovacích mlék. Obdobně v přehledu druhů formulí se vyskytují nepřesnosti. Ovolaktovegetariáni obvykle přistoupí na podávání mléčné formule svému dítěti, problematičtí jsou vegani, kterým se obvykle doporučí formule na bazi sóji. Obdobně, antirefluxní mléka redukuje jen počet viditelných refluxních epizod ale celkový počet jednotlivých epizod není prakticky ovlivněn. Také údaj o kašli během krmení antirefluxním mlékem je zvláštní a není mi zcela jasné, jakým mechanismem se autorka domnívá, že k tomu dochází. U nízkolaktózových mlék je další nepřesnost a tou je, že existují formule, které jsou zcela bez obsahu laktózy a jsou volně prodejné. Zarážející je však absolutní opomenutí existence hydrolyzátů s vysokým stupněm štěpení bílkoviny kravského mléka a aminokyselinyových preparátů, které se užívají u alergie na bílkovinu kravského

mléka, která je nejčastější potravinou alergií u dětí do 3 let věku a postihuje 1 – 3% všech kojenců a tím vysoce přesahuje výskyt galaktosemie, který je 1:60 000 živě narozených! Při potížích po krmení uvádí autorka, že ublinkávání je zvracení vzduchu či mléka což je nepřesné: odříhnutí je odchod napolýkaného vzduchu, ublinknutí je návrat požitého mléka a nemusí souviset s napolýkáním vzduchem. Fyziologický gastroezofageální reflux, jehož projevem je právě ublinknutí, souvisí s nedozráním kardioezofageální junkce, což je fyziologický stav u novorozenců a malých kojenců. Zcela chybné je uvedení polohy dítěte po krmení na břicho. U této polohy je jednoznačně prokázané výrazně zvýšené riziko SIDS (Sudden Infant Death Syndrome)! Při neprospívání uvádí autorka, že jako první by se měl zavést příkrm a až při neúspěchu přidat formuli. Skutečnost je však taková, že většinou je příčinou neprospívání malých kojenců nedostatek mateřského mléka, proto se po průkazu tohoto problému (vážení kojení) přidává formule. Při zavádění příkrmů kojenců by nebylo od věci uvést místní zvyklosti. Zároveň u příkrmů uvádí autorka otázku zavádění lepku a „imunitního okna“. Tyto údaje jsou však staršího data a v dnešní době se již zcela zpochybňuje teorie imunitního okna a je již prokázané, že u jedince u kterého se má rozvinout celiakie, se rozvine bez ohledu na věk zavedení lepku do stravy. V sekci věnované alternativní výživě se autorka zabývá zejména vegetariáni a jen okrajově vegani ale zcela opomíjí makrobiotiky, jejichž strava je v drtivé většině případů karečnická. Počet makrobiotiků se kterým se dětské lékaři a gastroenterologové setkávají, bohužel, neustále přibývá a spolupráce s nimi je velmi náročná až nemožná. Při nutričních složkách stravy se také vyskytují nepřenosi, kdy autorkou udávané Beri-Beri nebylo v českých podmínkách dokumentováno po dobu posledních několika (desítek) let. Dále doporučení ohledně vitamínu K u novorozenců, resp. kojenců jsou nepřesná a nerespektují zcela doporučení vydaná Českou neonatologickou společností (viz. http://www.neonatologie.cz/fileadmin/user_upload/Doporuceni_CNEOS/Vitamin_K_2010.pdf).

Co se týče praktické části je hlavní výhradou, také autorkou uznaná, malá velikost souboru. Soubor 35 matek je celkem malý a výsledky z něho vyvozené mohou být zkreslené jednak jeho velikostí, jednak skutečností, že všichni kontakty získala autorka od své sestry. Každý člověk se obvykle stýká s obdobně smýšlejícími lidmi což zcela jistě ovlivní získané informace.

Hodnocení formální stránky práce (technika citací, správnost bibliografických odkazů, pravopis, stylistika, gramatická správnost, kvalita obrázků atd.):

Práci, přes určité nedostatky, mohu po formální stránce hodnotit kladně. Text je poměrně přehledný, věty jsou bez zásadnějších gramatických chyb. Jako u všech prací tohoto rozsahu se však autorka nevyhla překlepům a v některých částech chybám v grafické úpravě (posun některých vět, resp. odstavců a vsunutí zcela prázdné stránky uprostřed kapitoly). Zarážející je však místy nerozhodnost autorky, zda-li chce psát v první osobě či v pasivu, občas i v rámci jedné kapitoly. Určitou výhradu bych však měl ke zkratkám, kdy autorka uvádí zkratky v textu, místy bez jejího předchozího rozvinutí, jak je v dnešní odborné literatuře zvykem. Částečně to autorka napravuje uvedeým seznamu zkratek na konci textu. Velmi kladně hodnotím kvalitu grafů a tabulek, které jsou dílem autorky. Jsou dobře sestavené a dávají

rychlé a detailní informace. Chybí však jejich seznam na konci práce což je v dnešní době považováno za samozřejmou součást odborných prací.

Co se týče seznamu použité literatury, je třeba vyzdvihnout skutečnost, že autorka čerpala i ze zahraniční literatury, neboť cituje několik článků publikovaných v renomovaných zahraničních časopisech. Technika citací však není u všech položek zcela přesná a u bibliografie často chybí číslo a rok vydání. Poněkud zarážející je ovšem skutečnost, že autorka nereferuje doporučení ESPGHAN (European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition) ohledně komplementární výživy u dětí či suplementace vitamínu K.

Celkové hodnocení:

Předkládanou práci, přes výše uvedené nedostatky a výhrady, hodnotím kladně a doporučuji ji k obhajobě.

Hodnocení práce (práci hodnotím výborně, velmi dobře, dobře, nevyhovující):

Celkově práci hodnotím známkou velmi dobře.

Datum, místo: Praha 27.05.2017